

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. III. Solvuntur Objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

omnium rerum naturalium, potissimum probatur autoritate, quæ, cum longè communius neget cognitionem tam amplam, ut completatur etiam notitiam secretorum cordis, utique meritis negatur hæc Angelo debita esse.

77. *Confir. 1.* Naturæ intellectuali debetur dominium in actus suos liberos perfectum, & expeditum ab omni impedimento, non tantum physico, sed etiam morali: sed, si Angeli naturaliter cognoscerent secreta cordium, tale dominium non haberetur; nam utique foret impedimentum magnum, si actus illi, vel secreta, non possent celari; quia plures tunc non audent eos elicere: ergo. *Confirm. 2.* Regimen politicum, & commercium, quale etiam est inter Angelos, exigit, ut non omnia sint manifesta: ergo. *Confirm. 3.* Si demones naturaliter scirent omnia secreta cordis humani, possent plurimum nocere hominibus: ergo debent ista illis esse occulta; alias hominum conditio esset miserabilis.

Responderi quidem potest, DEUM in demonibus hanc notitiam impedire. Sed hoc non satis convenienter dicitur; nam sic deberet DEUS facere quasi continuè miracula, impediendo causam secundam à suo effectu. Equidem non est dubium, quòd DEUS demones sæpe impediatur ab effectibus, alias naturaliter ipsis possibilibus. Verum in illis casibus positivè probatur gravibus rationibus, quòd effectus illi possent alias à demonibus produci: at in nostro casu multiplicare miracula sine necessitate. Neque tantum JS inferret demonibus quamcunque violentiam, qualem infert aqua, eam calefaciendo, sed faceret miraculum tantum, quod, si ignem, ritè applicatum materiam combustibili, non sineret urere; quia id faceret ad nullius creaturæ exigentiam naturalem. Quare convenientius dicitur, demonibus naturaliter eam notitiam non esse debitam.

78. Addendum, non posse naturaliter ab Angelis cognosci etiam illa, ex quorum cognitione veniretur in notitiam actuum liberorum, ut patet consideranti: Hinc naturaliter non possunt cognoscere species, vel habitus, ex actibus iis relictos: neque actus intellectus, etsi non sint immediate liberi; tum quia horum occultatio est maximè necessaria ad celandos actus liberos: tum quia, ut ait Suarez de Angelis l. 2. c. 25. n. 9. sunt quasi pars ipsius usus libertatis, & radix, ac regula, atque mensura ipsius: neque tantum sunt quomodocunque imperati à libertate, sicut actus exteriores, ambulatio, scriptio &c. quæ utique naturaliter ab Angelis cognoscuntur.

79. Sanè etiam actus intellectus veniunt nomine secretorum cordis; cum in Scripturis cor etiam intellectum significet. Ad Rom. 10. v. 10. Corde enim creditur ad justitiam. 3. Reg. 3. v. 10. Dabis ergo servo tuo cor docile, ut populum tuum judicare possit &c. Item Christo tanquam signum Divinitatis ipsius in Evangelio tribuitur notitia cogitationum: quæ tanquam prærogativa soli DEO debita affertur ad Hebr. 4. v. 12. Discrator cogitationum, & intentionum cordis. Hinc etiam S. Augustinus in illud psalmi 7. v. 10. Scrutans corda, & renes DEUS: ait: Videns omnium cogitationes, quæ nomine cordis significatæ

sunt, & delectationes, quæ nomine renum intelliguntur.

80. Quæres 1. An Angeli etiam habeant cognitiones discursivas. Resp. posse eos discurre circa ea, quæ non cognoscunt intuitivè, & evidentè. Sic ex miraculis Christi per discursum potuerunt inferre Divinitatem Christi: circa illa verò, quæ intuitivè, & evidentè cognoscunt, non videntur discurre, sed ea simplici intuitu comprehendere; quia hic modus cognoscendi simplicior, & perfectior, videtur eis congruentior: unde non ex aliis; sed in aliis ista cognoscunt: quæ sunt explicata tract. de DEO n. 320.

Quæres 2. An Angeli cognoscant componendo, hoc est, prius conferendo subjectum apprehensum cum prædicato apprehenso, & dein quasi componendo utramque apprehensionem in unum judicium affirmativum, vel quasi distinguendo in negativum (dico quasi: quia actus iudicii realiter indivisibilis, etiam in homine, non est realiter compositus) Resp. Angelos ea, quæ per discursum, vel obscurè, cognoscunt, posse componendo cognoscere; quia ab his non statim determinantur ad assensum simplicem: at verò ab iis, quæ intuitivè comprehendunt, statim determinantur ad assensum simplicem sine suspensione iudicii, aut compositione.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

81. *Ob. 1.* contra 2. conclus. Ex historiis habetur, demones ignorare, quid agant homines, & Luciferum ab aliis demonibus certiorè reddi: ergo Angeli non possunt naturaliter omnia cognoscere. *Confirm. Jobi 1. v. 7.* dicit Satan: Circuvi terram; & perambulavi eam: atqui hoc fecit, ut omnia exploraret, & species acquireret: ergo non habuit omnibus species, vi quarum omnia potuisset cognoscere: & idem dicendum de aliis Angelis. Resp. dist. conf. Angeli non possunt omnia cognoscere, si nolint se applicare, vel uti speciebus suis. conc. conseq. secus. neg. conseq. Non semper utuntur Angeli omnibus speciebus: imò fortè neque possunt simul omnibus uti; quia juxta plures auctores excedit perfectionem Angeli simul omnia coexistentia cognoscere. Sed & DEUS demones sæpe impedit, ne omnia scire, & magis inde nocere possint. Ad confir. neg. mi. non enim hac, sed alia de causa, id fecit, scilicet, ut ipse ageret, tentaret &c. cum in distans, aut nimiam distantiam agere nequeat. Accedit, quòd Scriptura in similibus locutionibus sæpe res proponat, quasi fieri, aut factæ essent humano modo: sic Genes. 1. v. 1. dicitur: Descendit autem Dominus, ut videret civitatem, & turrim. item Genes. 18. v. 21. dicit DEUS: Descendam, & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint.

82. *Ob. 2.* contra 4. conclus. Angelus evidentè cognoscit, DEUM esse omnipotentem: ergo cognoscit evidentè, ipsum posse facere, quicquid non implicat: sed est evidens, quòd supernaturalis non implicent: ergo. *Confirm.* Angelus evidentè cognoscit, DEUM posse plus

facere, quàm ipse possit cognoscere: sed ipse potest cognoscere omnia naturalia: ergo. Resp. om. 1. enthymemate neg. mi. subf. Non est evidens, an non omne producibile à DEO sit debitum alicui creaturæ, seu substantiæ ut quod. Ad confirm. neg. mi. quia Angelus nullatenus potest naturaliter cognoscere omnia possibilia naturalia, præsertim in alio universo.

83. Ob. 3. Angelus evidenter cognoscit, possibilem esse visionem beatificam: ergo aliquid supernaturale. prob. antec. Angelus evidenter cognoscit, quod omnis potentia possit circa suum objectum versari perfectè, seu intuitivè: atqui DEUS est objectum potentiæ rationalis, & ipsum intuitivè videre est ipsa visio beatifica: ergo. Resp. neg. antec. ad prob. disting. mai. Angelus cognoscit, quod omnis potentia possit circa suum objectum versari aliquo modo perfectè. conc. ma. omni modo perfectè. neg. ma. & conc. min. neg. conf. Cur non dicunt adversarii, potentiam debere posse comprehendere suum objectum, adeoque etiam DEUM? Unde tantum potest intellectus creatus naturaliter versari circa DEUM aliqua cognitione, quæ est perfecta inter abstractivas: & hoc tantum cognoscit evidenter Angelus. Nec est major appetitus innatus creaturæ, quidquid sit de elicito. videri potest *tr. de DEO n. 181.*

84. Dices. Angelus beatus A. videt etiam naturaliter, Angelum B. esse beatum: ergo videt etiam beatitudinem. Confirm. Angelus potest se naturaliter reflectere supra suam visionem beatificam: ergo hanc naturaliter cognoscit. Resp. neg. antec. quod non probatur. Ad confirm. iterum neg. antec. Si Angelus se tantum naturaliter reflectit in illum actum, non potest evidenter meminisse, quod fuerit clara intuitio DEI, sed tantum, quod aliqua cognitio DEI: ferè sicut reflectimus nos in actus fidei, à nobis elicitos, nec tamen scimus, an fuerint supernaturales. Nec est imperceptibile, quod memoria cognitionis clarissima non sit clarissima, si species relictæ sint obscuræ, quales sunt, si quæ naturales relinquuntur à visione beatifica; nullæ enim species naturales possunt clarè, & evidenter repræsentare objectum supernaturale.

85. Ob. 4. Omne ens, quod existit, est naturale: ergo potest ab Angelo cognosci. Confirm. Angelus potest naturaliter cognoscere substantias naturales: ergo etiam accidentia supernaturalia. prob. conf. Substantiæ, saltem aliquæ, sunt perfectiores quibusdam accidentibus supernaturalibus: ergo Angelus, potens cognoscere perfectiora, poterit etiam cognoscere imperfectiora. Resp. neg. antec. cuius meritò hic supponitur falsitas, quæ probanda esset in *tr. de Gratia*, si opus foret. Et quis dicat, unionem hypostaticam, gratiam sanctificantem, visionem beatificam &c. esse entia naturalia? Ad confirm. neg. conseq. ad prob. om. antec. neg. conf. Ratio negandi est, quod accidentia ista, licet imperfectiora, tamen spectent ad ordinem superiorem. Sic etiam secreta cordium sunt imperfectiora substantiis, cum sint accidentia, & quidem sæpe naturalia: nec tamen possunt ab Angelo naturaliter cognosci: ergo ex eo, quod quis possit cognoscere aliquid perfectius, non

sequitur, quod etiam possit cognoscere omne imperfectius, si hoc sit in alio ordine, vel ex alia causa occultum.

86. Ob. 5. Angelus viator evidenter potuit in se experiri, quod eliciat actus fidei, spei &c. sicut nos experimur in nobis: ergo vel hos cognovit intuitivè, & cognovit evidenter, esse supernaturales: vel non cognovit intuitivè, & saltem abstractivè, per discursum evidentem, cognovit, esse supernaturales. prob. 2. hoc membrum; (nam primum patet) Scit Angelus, quod, si hi actus essent naturales, eos posset cognoscere intuitivè: ergo, cum eos intuitivè non cognoscat, evidenter infert, eos esse supernaturales. Resp. neg. 2. membrum. consequentis. Ad prob. dist. antec. scit Angelus, quod eos actus, si naturales essent, intuitivè cognosceret, si ipsi non occultarentur. conc. conseq. secus. neg. conseq. Itaque, si Angelus viator habuisset solam potentiam cognoscendi naturalem, nescivisset, an ij actus quoad intuitionem, vel etiam ultimam eorum differentiam, ei occultarentur, an verò essent ordinis superioris, ita ut eorum cognitio intuitiva ipsi non debeatur.

87. Dices. Sic etiam nos de nocte non possemus evidenter cognoscere, quod non adfit sol, sed deberemus dubitare, an non à DEO occultaretur: hoc est ridiculum: ergo. Resp. neg. ma. disparitas est; quia de nocte nulla est ratio dubitandi de absentia solis; cum naturaliter debeat abesse, & nulla ratio suadeat, illum adesse, vel quod DEUS aliquid faciat præter communem cursum rerum. At quando Angelus experitur quidem, adesse in se actum fidei: nec tamen eum cernit intuitivè, vel quoad ultimam differentiam, adest ratio dubitandi, an non occultetur.

88. Potest enim Angelum latere ultima differentia; vel quia actus altioris est ordinis, vel quia à DEO occultatur: cumque occultationem, utpote negationem, non possit in se ipsa cognoscere: neque etiam actum ordinis altioris, non potest evidenter scire, ob quam causam se lateat actus. Insuper, cum DEUS, quacunque ex his causis adhibeat, jam aliquid faciat præter communem cursum causarum naturalium in hoc universo, non amplius militat ratio, qualis militat pro absentia solis in casu objectionis, sed neque Angelo physicè evidens est, DEUM nullam habere causam abscondendi actum naturalem; cum non sciat omnia, quæ DEUS scit. Quare ad summum, cum nullam certam agnoscat rationem abscondendi actum, potest probabiliter inferre, actum illum esse potius supernaturalem absconditum.

89. Ob. 6. Angelus evidenter cognoscit, humanitatem Christi carere propriâ subsistentiâ: ergo potest inferre, humanitatem illam esse unitam DEO. prob. conseq. Non potest humanitas esse sine omni subsistentia, nec alia, quàm Divina, potest ejus defectum supplere: ergo. Resp. Si subsistentia est aliquid negativum, ut multi nobiscum defendunt, non cognoscit naturaliter Angelus, humanitatem eâ carere; quia negationem in se videre non potest: in positivo autem contrario, scilicet unionem hypostaticam, etiam eam non videt: ergo. Si autem subsistentia sit aliquid positivum, tunc Angelus dubitabit, an occultetur.

occultetur, vel omnino non detur, ex modò dictis. Imò fortè citius iudicabit, occultari, propter difficultates mysterii Incarnationis, de quibus in proprio tractatu. Similiter dicendum de mysterio SS. Evcharistiæ, scilicet, Angelum naturaliter non scire evidenter, an adhuc adsit substantia panis sub accidentibus, & occultetur; an verò sit destructa: an accidentia illa habeant proprium modum subsistendi, sed occultatum; an non habeant; quia iterum utrumque est præter ordinatum cursum causarum in hoc universo, vide Suarez de Angelis l. 2. c. 29.

90. Ob. 7. contra 5. & 6. conclus. Patres, & Scripturæ, dicentes, solum DEUM cognoscere liberè futura, & secreta cordium, possunt exponi, quòd DEUS solus cognoscat cognitione iudiciaria, & omnino inimpedibili, atque prorsus ad omnia, etiam ad actus supernaturales, se extendente: ergo potest defendi, quòd etiam Angeli naturaliter possint ista cognoscere, sed non ut iudices, nec inimpedibiliter, nec adeò universaliter. ita Maffrius, & Scotista. Resp. neg. antec. quia Scripturæ, & Patres simpliciter omnem notitiam naturalem secretorum tribuunt soli DEO, tanquam signum Divinitatis, & nunquam Angelis, quamvis sæpe nullam faciant mentionem cognitionis iudiciariæ.

91. Et quamvis unus, aut alter Patrum addat, DEUM etiam Iudicem esse, tamen non omnes hoc faciunt, & S. Hieron. loc. cit. n. 75. ubi ex textibus Matth. 9. Luc. 5. & II. attribuentibus Christo scientiam cogitationum, seu secretorum cordis, probat ejus Divinitatem, nullam mentionem facit cognitionis iudiciariæ: alii autem, licet eam mentionem faciant, non propterea tantum volunt ex utroque copulativè Divinitatem probare, sed timorem DEI in hominibus augere. Certè ex verbis Cyrilli, & Chrysostomi, citatis à Maffrio disp. 2. de Angel. 9. 8. n. 1. num. 233. dicentibus, Christum solitum esse Judæorum corda aspicere, cogitationes eorum examinare &c. nullo modo probatur, hos Patres voluisse dicere, Christum non probari fuisse DEUM ex eo, quòd cogitationes Judæorum quacunque cognitione penetraverit: sed tantum ex eo, quòd eas cognitione iudiciaria cognoverit; hoc enim longè est à mente illorum Patrum.

Quamvis autem unus, aut alter, ex Patribus hanc ipsam secretorum notitiam in DEO probet ex eo, quòd DEUS sit Iudex, non sequitur, quòd illa notitia sola non probet Divinitatem: Certè etiam Theologi communiter probant omnipotentiam, vel etiam aternitatem DEI, ex prædicato entis à se: & tamen utique sola omnipotentia, aut aternitas, est signum sufficiens Divinitatis. Adde, quòd, si Christus non probasset sufficienter Divinitatem suam ex notitia secretorum cordis, eam neque sufficienter probasset ex cognitione iudiciaria; quia hanc ipsam potestatem iudicandi debuit probare ex ipsa secretorum cognitione; consequenter & Divinitatem, ut patet consideranti.

92. Dices. S. Gregorius l. 18. moral. c. 27. & l. 25. moral. c. 7. non aliam rationem, quare secreta cordium non videantur à nobis, assert, quam corpulentiam membrorum. Eandem

etiam adstruit S. Augustinus enarrat. in psal. 41. ergo. Resp. S. Aug. loc. cit. nil penitus habet ad rem, tantum dicit, interiora hominis per sensus non videri: nec plus dicit S. Greg. l. 25. moral. at verò l. 18. c. 27. sic ait: *Nunc autem corda, quamdiu in hac vita sumus, quia ab altero in alterum videri non possunt, non intra vitrea, sed intra lutea vascula concluduntur.* Sed his verbis non tam dat rationem, quare non videantur, sed potius, cur luto includi dicantur. Superius quidem etiam dixerat: *Ibi (in cælo) quippe uniuscujusque mentem ab alterius oculis membrorum corpulentia non abscondet.* At hic textus contra Maffrium probat, quòd saltem Angelus etiam non posset videre secreta cordis humani in hac vita: non enim dicit, quòd corpulentia videntis, sed visi, non abscondat. Unde, modò homo videndus sit corpulentia circumdatus, videri non possent ejus secreta.

93. Dein S. Doctoris mens non est (ut observat S. Thomas 1. p. q. 107. a. 1. ad 1. & etiam Suarez) assignare rationem adæquatam: sed ad summum aliquam inadæquatam, & hominibus familiarem. Sed neque ejus intentio prima est, dare rationem, cur secreta cordis videri non possint, sed cur corpora Beatorum possint comparari vitro; cum in hac vita melius comparentur luto: & dicit, in cælo, propter dotem claritatis, omnem corporis, etiam interioriorem, harmoniam visum iri. Ait quidem etiam, mentem alterius non abscondendam corpulentia: an autem nunc ista solà abscondatur, neutiquam dicit.

94. Ob. 8. Ens naturale, consequenter naturaliter cognoscibile, debet habere intellectum creatum proportionatum ad illud cognoscendum: tale ens est quodlibet secretum cordis: ergo, atqui si ullus intellectus est proportionatus, tunc certè est intellectus Angelicus: ergo. Confir. Libertas est extrinseca actui: ergo non videtur, quomodo actus possit ratione ipsius abscondi Angelo: Resp. posse omitti totum. Est Angelicus intellectus proportionatus, ut secreta cordis, quæ talia, cognoscat, sed non in omnibus circumstantiis, aut sine debitis conditionibus: sicut causæ creatæ possunt producere effectus naturales, sed non in omnibus circumstantiis, aut sine conditionibus, dispositionibus, applicatione &c. Hinc si eliciens actum consentiat, aut velit, eum fieri manifestum, tunc poterit sciri ab alio: secreta autem quæ talia, sufficit, ut sciantur à DEO, & ab ipso eliciente.

95. Ad confir. conc. antec. neg. conseq. Ipsa libertas, quamvis extrinseca, ponit tamen actum in talibus circumstantiis, in quibus eum Angelus non possit cognoscere, & facit, ut non habeat species de illo; cum enim notitia hujus actus ei non debeatur, non est, cur habeat species, ut rectè Richardus, Suarez, Amicus, Haunoldus, & alii. Nec tamen propterea sunt Angeli, sicut infantes, nam isti nec præsentia, eaque apertissima, possunt dijudicare.

96. Dices 1. Angeli cognoscunt motus phantasiæ, & potentiarum externarum: sed ex his possunt inferre secretas cogitationes, & volitiones: ergo. Resp. Si quis motu externarum potentiarum sponte manifestet suam volitionem,

nem, non erit amplius secretum. Si autem sermo sit de quibusdam motibus phantasie, vel aliarum potentiarum, præventibus rationem, ex his naturaliter Angelus non potest certo cognoscere, an voluntas eos actus elegerit. Si verò esset aliquis actus phantasie e. g. necessariò resultans ex aliquo secreto cordis, tunc etiam hunc Angelus non cognosceret *ex n. 78.*

97. Dices 2. Si Angeli non habent infusas species actuum liberorum, non possunt eas acquirere. Resp. neg. illat. probabilis enim infunduntur à DEO, quando debent posse cognosci illa secreta. Sicut enim species rerum, quarum cognitio Angelis debetur à principio creationis, etiam à principio creationis ipsis infunduntur: ita species earum rerum, quarum cognitio non debetur, nisi in certis circumstantiis, infunduntur in illis circumstantiis. Cur enim jam prius infundantur, & ab initio creationis sine necessitate, aut utilitate? Nec obijciatur paritas cum semine, quod vitam habet, antequam exerceat actus vitales; quia, nisi prius recepisset, causa secunda sapissimè non amplius adesset, quæ daret: & ad primam causam in ea quæstione confugere videtur Philosophis indecorum: at verò in quæstione de infusione specierum non est indecorum Theologis confugere ad DEUM, ut mox probabimus: & insuper DEUS semper adest respectu Angelorum. Neque sine his speciebus Angeli sunt sicut infantes; quia tamen habent potentiam cognoscendi perfectam eo in gradu, in quo tunc ipsis debetur: suntque perfecti convenienter suæ naturæ. Unde circumstantiæ sunt conditiones requisitæ ad connaturalem earum specierum infusionem: & quidem respectu secretorum cordis circumstantia talis, vel conditio, est consensus elicientis: respectu strictè contingentium est existentia, & sufficiens applicatio ad ea.

98. Sicut autem non est absurdum recurrere ad DEUM in prima infusione specierum, ita neque in secunda; sapissimè enim debent species infundi à DEO *ex n. 60.* ergo convenientius videtur dici, quod semper ab eodem infundantur, maxime, cum incertum sit, an aliquod objectum possit producere speciem in Angelo, ut dictum *eodem n. 60.* Quod si tamen omnino velis, objecta spiritalia, sufficienter præsentia, posse producere species, transmittam saltem quoad illa objecta, de quibus Angelus non jam antecedenter à DEO habet species infusas, qualia objecta essent de novo existentia, non antecedenter cognita, vel secreta cordium &c. aliis autem gratis concedetur hæc virtus. Sicut etiam non possunt species in Angelo producere objecta materialia *ex eodem n. 60.* neque etiam spiritalia illa, de quibus superius, si sint absentia; quia agerent in distans: quæ actio non est impossibilis naturaliter, tantum ob resistantiam medii (nam e. g. aer non resistit luci, & tamen candela accensa non potest propagare lucem ad decem millaria) sed etiam est impossibilis ratione limitationis potentie creatæ, quæ non potest agere, nisi intra certam spheram, extra quam non potest applicari per effectus intermedios.

99. Dices 3. Si Angeli non haberent species de actibus liberis, vel secretis cordium, non

possent eos cognoscere, ut possibiles: sed cognoscunt ut possibiles: ergo &c. Resp. Vel admittuntur in Angelis species representantes rem tantum ut possibilem, seu determinantes ad cognitionem rei tantum ut possibilis, diversam quoad modum tendendi à cognitione rei ut existentis, vel non. Si non admittuntur, tunc Angeli non cognoscunt secreta cordium ut possibilia in se ipsis, sed in causis actu existentibus vel in aliis secretis, seu actibus internis jam existentibus, & jam prius ex consensu elicientis cognititis: nec cognoscunt ea in individuo, & singulariter, sed confusè, & in specie, sicut ferè nos in homine potente amare cognoscimus actum amoris. Et sic videtur respondere Suarez, qui species has negat *de Angelis l. 2. c. 13. n. 10.* & pro sua opinione negativa citat S. Thomam.

100. Si autem admittuntur tales species, saltem universales, representantes in seipsis possibilia, vel aliqua in individuo, vel confusè genera, & species rerum possibilium, ut admittere videtur Scotus, & alii; tunc Angeli poterunt cognoscere secreta cordium ut possibilia, quin eadem cognoscant existentia. Elige jam, quod placet. Si neges species illas, poterunt tamen cognosci illa secreta cordis, vel illi actus ut possibiles in causis, vel etiam in aliis actibus existentibus, ut supra dictum. Si autem concedas illas species; debes dicere, quod Angelo quidem debeantur species actuum liberorum, aut secretorum cordis, ut possibilem, non verò ut existentium. In forma neg. ma.

101. Ob. 9. Non obesset commercium Angelico, aut humano, si soli Angeli nossent secreta cordis: ergo ratio *n. 77.* est nulla. Confirm. 1. Melius esset, si daretur fenestra, à Momo desiderata, per quam hominis cor inspiceretur: ergo etiam melius esset, si Angeli id inspicerent. Confirm. 2. Angeli boni debent nos gubernare, & illuminare: ergo debent scire cogitationes cordium. Confirm. 3. Dæmon multis revelavit, quæ in cordis secreto cogitabant: ergo naturaliter scivit. Resp. neg. antec. nam & dæmones nossent secreta, quod hominibus, uti & dæmonibus, sibi invicem inimicis, noceret, nisi DEUS per miraculum impediret, quod non dicitur convenienter *ex eodem n. 77.*

102. Ad 1. confirm. neg. ant. Abstraherentur quidem aliqui à sceleribus, sed alii magis effronter peccarent ex desperatione, sicut multi peccant, etiam si norint, id scire DEUM: deum noceret id commercio humano. Ad 2. confirm. disting. conseq. Angeli boni debent cogitationes cordium scire supernaturaliter, omni conseq. naturaliter, & independenter quidem à nostro consensu, neg. conseq. Addo hic, forte nec Beatos invicem videre secreta cordium independenter ab eorum consensu; nam alias non haberet eorum locutio alium finem, quam locutio eorum cum DEO, quod vix dicendum. Ad 3. confirm. resp. Illa à dæmone revelata vel non fuerunt amplius secreta; quia signo aliquo externo manifestata: vel præcisè ex conjecturis divinando, veritatem dæmon attingit, quia in re est valde perspicax: vel tantum aliquam præviā apprehensionem ex speciebus phantasticis præviis necessariò ortam, & nullum exercitium libet.

libertatis determinatum post se trahentem demon inferre, & palam facere potuit, vel aliquando tantum amphibologicè loquendo homines decept.

ARTICULUS IV.

Quomodo Angeli inter se, & cum aliis loquantur.

103. **D**ico. Angeli possunt loqui. ita omnes. Loqui autem est manifestare aliis suos conceptus, vel saltem suos conceptus aliunde jam manifestos ordinare ad alios, in quo locutionem ponit D. Thomas 1. p. q. 107. a. 3. in corp. quamquam etiam istud sit aliquo modo manifestare suos conceptus secunda manifestatione; nam etiam, quando loquimur DEO, licet ipse jam antecederet sciat nostros conceptus, tamen eosdem etiam in nostra locutione cognoscit. Prob. conclusio. Zachar. 2. v. 3. dicitur: Ecce Angelus, qui loquebatur. Apoc. 7. v. 2. Exclamavit Angelus voce magna quatuor Angelis. Isa. 6. v. 3. de Seraphinis dicitur: Clamabant alter ad alterum, & dicebant: per clamorem autem intelligitur locutio, vel de re valde magna, vel cum magno affectu, quo conceptus suos manifestabant. Plurima alia locutionis Angelicæ exempla passim exhibent sacra Scriptura. Ratio etiam est. Sicut ordo, & politicum regimen, exigit, plurima esse secreta, ita etiam exigit, posse hæc manifestari: quod idem petunt amicitia, & societas, adeoque exigunt locutionem: quæ, cum dentur etiam inter Angelos, isti quoque debent posse loqui, & sæpe etiam actu loqui inter se, & cum aliis.

104. Possunt autem Angeli loqui DEO, sicut nos ipsi loquimur, ordinando suos conceptus ad ipsum, & eo modo ipsi eos exhibendo, ut, si non aliunde eos sciret, in eorum locutione cognosceret: item possunt loqui hominibus, vel formando voces in aëre, vel exhibendo alia signa materialia, aut producendo, & commovendo in hominibus phantasmata, dependentia à quibus oriuntur cognitiones certæ in homine: & sic custodes Angeli sæpe loquantur suis clientibus: item possunt loqui aliis Angelis, de quo mox.

105. Dico 2. Angeli possunt inter se loqui, exhibitis signis materialibus; nam etiam ista cognoscunt Angeli: consequenter, sicut per hæc hominibus, ita etiam aliis Angelis possunt conceptus suos manifestare. Pariter possunt loqui signis spiritualibus, prius ad certam significationem ad placitum determinatis: sed qualia ista esse debeant, difficulter potest assignari. Haunoldus assignat certam figuram, quam in se exprimat Angelus; e. g. occupando spatium rotundum, vel quadratum: sed cum Angelus non sit quantus, neque est propriè capax figuræ: figura autem spatii extrinseci materialis etiam ipsa est materialis. Quidquid de hoc sit, non videntur impossibilia aliqua talia signa spiritualia. Et sanè Angeli non fuissent futuri semper muti, quamvis nulla fuissent signa materialia: ergo tunc fuissent spiritualia. Præter hæc signa tamen debet admitti adhuc alius modus loquendi.

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

di Angelorum; nam imprimis, ut signa instituerentur ab Angelis, ad certas significationes exprimendas, debuissent prius invicem loqui, nisi dicantur, ea signa edocti à DEO, ut primi nostri parentes primam linguam. Dein nec materialia, nec spiritualia signa sufficiunt, ut unus Angelus alteri soli loquatur; cum omnes illa cognoscant: ergo debent adhuc alio modo posse loqui.

106. Dico itaque 3. Angeli etiam possunt loqui per hoc, quod unus consentiat, vel velit, actum suum internum esse alteri manifestum. ita S. Thomas 1. p. q. 107. a. 1. in corp. quem plures sequuntur. Quando igitur Angelus secretam cogitationem, vel volitionem elicit, ea manet tamdiu secreta, donec consentiat, vel velit, eam manifestari: posita ea voluntate, tollitur jus secreti, & DEUS producit in altero Angelo speciem illius conceptus, aut volitionis, quam cognoscens in se Angelus, cui alter loquitur, elicit cognitionem de volitione, vel conceptu Angeli loquentis. Prob. conclusio. Hæc opinio explicat facilius difficultates, quam aliæ sententiæ; nam facile sic potest capi, quomodo Angeli etiam absentes possint sibi invicem loqui; quia DEUS in quamlibet distantiam potest producere speciem: nec est absurdus hic ad DEUM recursus ex n. 98. Capitur etiam in hac sententia, quomodo unus Angelus possit loqui uni, & non alteri, vel tantum aliquibus; quia potest pro libitu suo velle, vel consentire, ut pluribus, vel paucioribus manifestetur suus conceptus.

107. Quæres hæc, quid sit *illuminatio Angelica*? Resp. esse speciem locutionis, de qua meminit D. Dionysius de cæl. Hierarchia c. 3. & clarior c. 7. & qua Angeli superiores communicant, vel manifestant inferioribus certas quasdam sublimes notitias, à DEO, vel aliis Angelis, adhuc superioribus, acceptas. Non autem quævis locutio Angeli de quavis re dicitur illuminatio, ut rectè observat Angelicus 1. p. q. 107. a. 2. in corp. unde 1. p. q. 106. a. 3. in corp. idem S. Doctor negat, quod Angeli inferiores unquam illuminent superiores; quia DEUS in hac providentia non prius revelat illas notitias inferioribus, sed superioribus, & hunc ordinem non mutat: quamvis utique de absoluta potentia posset. vide Arriagam tract. de Angel. disp. 22. sec. 5. n. 24. ubi ait, etsi inferior Angelus aliquid revelaret superiori, quod hic prius non scivisset, tamen communiter non censeri illam revelationem esse illuminationem; quia illuminatio videtur ordinari ad dirigendum alterum in ordine ad ministerium suum bene exercendum: inferior autem non confert superiori talem notitiam directricem, sed iste hanc accipit à DEO, vel ab Angelo adhuc superiore. Dicunt autem Granadus, & Platelius, Angelos superiores elicere conceptum naturalem de veritatibus supernaturalibus, & hunc inferioribus manifestare, scilicet serè sicut nos possumus de supernaturalibus elicere naturales etiam cognitiones, & magis voces, atque ita etiam conceptum naturalem ingenerare alii, e. g. gentili, qui prima vice audiens mysterium aliquod supernaturale, potest illud credere tantum fide humana; nam etiam hæretici tantum credunt fide humana.

C

108